

کووارنی مانگالهی مندالنه له دهزگای

روشنیری شه شه قه ده ده جینا

پۆنه مهی ۶ تا ۹ سالان

پهروم

منارانی
 باوه گور گور
 باوه گور گور
 باوه گور گور
 باوه گور گور

ژماره
 U.
 ئەیلول
 ۲۰۰۹

خاوه ننی نیمتیار

بەدران نەحمەد حەبیب

بەریرسی نەنجومە ننی کارگیر

نەحمەد تاقانە

سەر نووسیار

محەمەد سەعید زەنگنە

راویژر کار

زینووس نەحمەد

بەرێوەبەری خوێنەری و نەخشەسازی

یەرۆەر

نیکار

کۆران قادر

نەجەتە شوانی

07701492911

سەر نووسیار

hamatal_z@yahoo.com

07701310542

3

بۆ ئەمه ننی 6 تا 9 سالان

منارانی
 باوه گور گور

له دەرگای روژنبری شه فەق دەر ده چیت

ناونیشان :

کوردستان - کەرکووک

خولگهی ئەحمەدی خانی

ئىستاش يەكەم رۆژى كار كردىم لە كوۋارە خنجىلە كەتەنم لە بىرە ، پىش چەند سالىك ، وەك
 هاو كاريك كارم بۆدە كردن و جار بە جار ، وىنەم بۆ بابەتە شىرىنە كانى باوہ گور گور دە كىشاو
 ئىوہى ئازىزم دلخوش دە كرد . بەلام ئەوہى ئىوہى ئازىز نايزان ! كە من وە كو ئىوہ بووم ، ئەوسا
 بە چاكى نەمدەزانى چۆن وىنە بكىشم بۆ ئىوہى خوشەويست .

وینہ کیشانم وردہ وردہ لہ گہل ئیوہ دا بچوک دہوونہوہ و تابوو بہ ہاوری
مانگانہ تان و ، ئوہندہ خوشی دہوین ، کہ ئیدی کہم جار کاتی ئوہم ہہ یہ
وینہ بو گہورہ کان بکیشم کہ کاری سہرہ کی خوۓ . کاتیکیش
دیزاینی رووپہرہ کانی کووارہ کہم گر تہ ئوستو تہنہا شتیکم مہ بہست بوو ،
ئویش ئوہ بوو کہ ئیوہی زیدہ خوشہوہست شایستہی کوواریکی
جوانتر و رہنگاورہ نگرن ، ہاوشیوہی جوانی ئوہ .

189/02

سابوون

ئىلاف فوئاد تاهير

من سابوونى بونخوشم

ئاگادار بن منالان

بو پاک کردنه وهى دهستان

ههروهها بو خوشووشتن

ئه وهى به کارم بينى

بو ژيان زور پويستم

ميكروب ده كوژم بوتان

له پيش نان و له پاش نان

به كارديم بو جل شوشتن

رهنگه ميكروب نه بينى

هيوای ژينم

محه مه د عه بدولكه ريم رهزا

توى هه ماههنگى ژينم

بزه و خوشى و لای لایه

پیت نه وتوومه ماندوم

له تو فیربووم دایه گيان

توى ئهى دایه ی شیرینم

دایه دایه ی شیرینم

له یادت ناکهم دایه

شهوانه که راتر هندوم

زانست ره وشت بیری جوان

هيواو ئاواتی ژينم

سمۆره زۆر تینووی بوو، بازیدایه خواره‌وه. وتی "خۆزگه له نزیک ئهم داره‌وه کانیه‌ک هه‌ڵده‌قولی، ئیتر پێویستی نه‌ده‌کرد وا دوور برۆم بۆ ئاوخواردنه‌وه. هاوړی نازانم بۆ ئاو هیڤه پێوسته، نازانم بۆ ناتوانیین به‌بێ ئاو بزین؟"

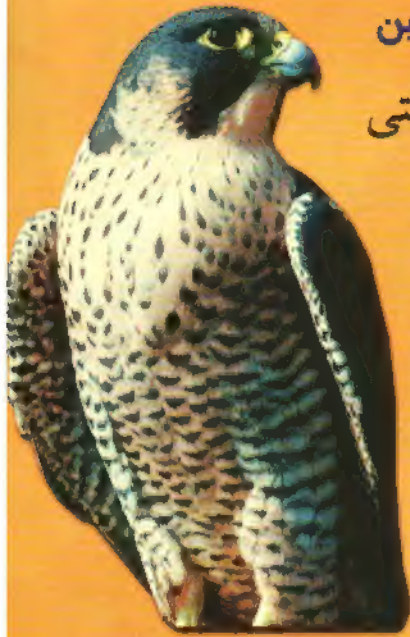
— ئی وایه، هیچ زینده‌وه‌ریک به‌بێ ئاو ناتوانی بزێ. له سهر زۆربه‌ی ئه‌ستیره‌کان ژیان نییه، له‌به‌رئوه‌ی ئاوی تێدا نییه. ئهم راستیانه گرنگی ئاومان بۆ ده‌رده‌خه‌ن. ئاو دوو له‌سه‌ر سی پووبه‌ری زه‌وی پیکدین. 70٪ له‌شی ئیمه ئاو.

مرو‌ف ده‌توانی ته‌نیا سی تا شه‌ش پوژ به‌بێ ئاو بزێ. خو‌گهر له شوینیکی زۆر گهرمیشدا بی، ئه‌وا له‌وانه‌یه ته‌نیا دوو پوژ بتوانی به‌بێ ئاو بزێ. هه‌ریه‌ک له ئیمه پوژانه ده‌بی‌ت به لایه‌نی که‌مه‌وه دوو لیتر ئاو بخوینه‌وه. به‌شیکی زۆری ئه‌و ئاوه‌ی ده‌بخوینه‌وه. له پێگه‌ی میزو پیسای و ئاره‌قه‌وه له له‌شمان ده‌رده‌چی‌ته ده‌ره‌وه.

ئاو له سوورانه‌وه‌یه‌کی به‌رده‌وامدایه. به‌هۆی گهرمی هه‌تاوه‌وه ئاو ده‌بی‌ت به‌هه‌لم، هه‌لمه‌که له ئاسماندا هه‌ور دروست ده‌کات. هه‌ور ده‌بی‌ت به‌به‌فرو باران و ته‌رزه. هه‌مان پێژهی ئاو که‌ بوو به‌هه‌لم، بۆ زه‌وی ده‌گه‌رپێته‌وه. به‌شیکی تیکه‌ل به‌ ئاوی ده‌ریاو پووبارو ئوقیانوسه‌کان ده‌بی و به‌شیکی تری زه‌وی هه‌لیده‌مژێ. به‌ل‌ان ئهم ئاو له‌ناو زه‌ویدا نامینێته‌وه، به‌ل‌کو له پێگای ته‌قینه‌وه‌ی کانیاوه‌کاندا جاریکی تر تیکه‌ل به‌ ئاوی سه‌ر زه‌وی ده‌بی‌ته‌وه.

شه هین

شالو ئه مین

ناسراو و به هیز و پر جووله ترین جووره کانی هه لویه . بهر گه ی بر سیتی زۆر و تیربوونی ته و او ناگریت ، تا به ته مه ندا بچیت زووتر تووره ده بیت. له گه ل ئه وه شدا ئه گه ر به نه رمی مامه له ی له ته ک بگریت ، توانای فیربوون و مه شق پیکردنی هه یه . شه هین چهند رهنگیکی هه یه وه ک ساده رهش ، سه ره شی سینگ و پشت سپی و رهش ، سوری سه ره سپی ، ئه رخه وانی بال ئالتونی لهش داپوشراوه به خالی سپی . شه هین بالنده یه کی کوچه ره ، له مانگی سپته مبه ر به ره و

شوینه گه رمه کان کوچه کات و له مانگی مارس و ئه پريلدا ده گه ریته وه . قوناغی کر که وتن ده ست پیده کات ، نزیکه ی (2-6) هیلکه ده کات و دایکه و باو که بو ماوه ی 6 ههفته به نۆره له سه ری هه لده نیشن . میه کانیاں له نیره گه وره تره . باشترین جووره کانی ئه وه یه که :

چاوی قاوه یی و گه ردنی تیژ و دریژ و ریشی پرو ، قاچی کول و بالی دریژ و کلکی کول و په ری که م و نه رمییت .

زمانی بوق

چیمه ن که رکووکی

زمانی بوق مادده یه کی لینجی هه یه ، به ئاسانی ده توانی نیچیره که ی بگری و قووتی بدات . دواتر زمانی بوق پیچه وانه ی زمانی مروقه . چونکه زمانی بوق له پیشه وه گه یشتووه به یه ک ، زۆر به ئاسانی و به زووترین کات ده ری دینی و نیچیره که ی ده خوات .

یاری کۆلاره

له فارسییهوه : ئهنوهر چاورهش
سه رچاوه : ئهتته رنیت

روژیکى وه رزی پاییز بوو بایه کی نیمچه توندی دههات ، سه گه بچکوله ، رویشته دهرهوه بو ئهوهی کۆلاره کهی بفرینى ، سه گه بچکوله له گهل کۆلاره کهیدا سه رهو بان و ههلدير غاری دهدا ، ههولئ دهدا که کۆلاره کهی به رهو بان بفرینى ، له ناکاودا بایه کی توند ههلی کردو کۆلاره کهی له گهل خویدا برد .

سه گه بچکوله به غه مباریهوه وتی : ته ماشا ، چ بایه کی تونده ، کۆلاره کهی کهوته سه ر داریک و گیرى کرد . سه گه بچکوله ته ماشای کۆلاره کهی کرد وتی : ئی خو من ناتوانم برۆمه بان ئهم داره ، ئای ئیدی ناتوانم چیتر کۆلاره کهم بفرینم .

سه گه بچکوله به رهو مال کهوته ری و هه ندیک غه مبار بوو ، بایه که گه لا کانى ده ورى ئه وه ی ئه جولانه وه ، گه لا کان سور ، زهره ، سه وز و نارنجی بوون . سه گه بچکوله له گهل خویدا وتی : ئیستا یارییه کی دیکه ده کهم ، گه لا کان له ئاسمان ئه گرمه وه ، به لام ئه مه کاریکی ئاسان نه بوو ، وه کو بیرى لیده کرده وه .

له ناکاو شتیک به رهو رووی هات ، کاتیک ته ماشای سه ره وه ی کرد ، بینى شتیکى گه وره و رهش له بان سه ریه وه به ئاسماندا ده جولیته وه ، ئه وه گه لای دارنه بوو ، چونکه گه وره تر بوو ، ئه ی ئه وه چی بوو ؟

ئەو شتە بەرەو خوار ھات و ھات ، كەوتە بان سەرى سەگە
بچكۆلە و بەردەم چاوى گرت . نایتوانى ھىچ جیگایەك
ببینى ، گوئى لە دەنگىك بوو ، كە ئەى وت : زۆر زۆر باشە ،
كلآوہ كەم وا لیرەيە .

سەگە بچكۆلە كلآوہ كەى لە سەر دەر ھاوردو دای بە مام
كە نغەر ، مام كە نغەر وتى : سوپاست دەكەم تۆ باشترین
كلآوى منت لە دەست بارزگار كرد . سەگە بچكۆلە وتى :
من كاریكم ئەنجام نەداوہ . مام كە نغەر وتى : خۆزگە
منیش بمتوانیایە ، كاریكت بو ئەنجام بدەم .

سەگە بچكۆلە وتى : كۆلارە كەم كەوتوووتە بان ئەو دارە ،
ئەتوانى بۆم ببینیتە خوارەوہ ؟ مام كە نغەر وتى : ھەلبەتە ،
دەتوانم ، بەرەو بان خۆى ھەلداو كۆلارە كەى ھاوردە
خوارەوہ . سەگە بچكۆلە وتى : ئای چەند خوشە ، من زۆر
خۆشچالەم كە كلآوہ كەت كەوتە بان سەرم .

كۆلارە كەى سەگە بچكۆلە جارىكى دى لە ئاسمان دەستى
بە فرین كرد . سەگە بچكۆلە وتى : زۆر سوپاس مام
كە نغەر . بە لأم مام كە نغەر گوئى لى نەبوو ، چونكە دوور
كەوت بوو .

وڙنه کي چوله که

چيروک : له تيف هه لمهت

نيگار : فهره يدون هاوار

شه ويک له شه وان ، نواله به قه له ميکي
ره نگاوره نگ ، وينه ي دار تووييه کي

کيشاو به بويه ي قاوه يي ، هيلانه چوله که يه کي له سهر دروست کرد. ئنجا چوله که يه کي
دايکانه و چوله که يه کي باوکانه ي له گهل دوو زهر نه قوته دا له ناو هيلانه که دا به
به قه له مه که ي نه خشانند .

نواله دواي ته واو بووني وينه که ماندوو بوو ، ويستي قه له م و دره خته که ي له سهر
ميزه که ي ته نيشت خو يه وه دابني و بنوي له پر چوله که دايکانه که بانگي له نواله کرد و
پي گوت :

کچوله ي جوان ، بهر له وه ي بنوي تفهنگي به لقي دره خته که وه هه لواسه .

نواله به سهر سورمان يکي زوره وه به چوله که که ي گوت :

ئه ي چوله که ميهره بانه که ، تفهنگت بو چيبه ؟

چوله که که به زهرده خه نه يه که وه گوتي :

ئه ي خانمه بچکوله که زوو که ، زوو ، تفهنگيک به لقيکي نزیک هيلانه که مدا هه لواسه ،

ئه گهر تفهنگم نه بي به چي هيلانه که م و دره خته که و به چکه کانم و خوم له ته وري دار پر

و تا پري راو چيبه دلره قه کان بپاريزم ... ؟

نه عنا

په لکه نه عنا ، بۇ خوښکردنى تامى خواردن و چاى ، به کارده هينريت
که بۇن و تاميکى خوښى پى ده به خشي . ههروها بۇ هيور کردنه وهى
حاله تى دهر وونى و به هيز کردنى گه ده باشه و ، هه رسکردنى خواردن
ئاسان ده کات . ئاوى نه عنا بۇ ترپه و ليدانى دل په سووده . له هه مان
کاتدا نه عنا په يوه ندييه کى به هيزى له گهل دل و دهر وون ، وه کو
ئندامى هه رس کردن هه يه ، پاشان غه ر غه ره به ئاوى نه عنا بۇ
چا کبوونه وهى پوو کى ددان به سووده . دوا جار ئاره قه له جه ستهى
مرؤف کهم ده کات و بۇنى دهم خوښ ده کات .

ئا : سازان

ئازيزان : ئايا ده زانن ؟

ئهو ئاوهى رۇژانه به کارى دينين ، چون و بىر چ شيويه ک
ده ستمان ده که وى ؟ ئايا تيبينيت کردوه ، کاتيک به يانين ده ست و دهم و
چاوت ده شووى و ئاوه که ت کردۆته وه ، پاشان دانه کانت ده شویت و
قره که ت شانه ده که پت ، ئاوه که ش بى سوود دهر وات ؟ بروانه ئه گهر
رۇژى دوو مليون مندا ل به م شيويه ئاو به فيرۆ بدن ، ئهو کاته ده زانى چهنى
ئاومان به بى سوود دهر وات . بۆيه ده بى خو تان و هاوړيکانتان فير بکه ن ، ئهو
ئاوه به فيرۆ نه دن و دهستان پيوه ي ييت .

دهمهوی هندی زانیارستان دهریاره کی میرووله بدهمی، بو تهوهی ئیووش
وه کو تهوان زیره ک و ئازابن، چونکه ته گهریر له زیره کی میرووله بکهینهوه،

تهواتووشی سهرسوورمان دهبین. ئازیزان: میرووله توانایه کی زوری ههیه بو دوزینهوهی

رینگای ماله کهی، ههرچه ندلی دوور کهوێتهوه. ههروه ها جوړه میرووله یه ک ههیه، له چوله وانیه، ته م جوړه

میرووله یه، رینگایه کی دوور و درێژ دهبری، بو پهیدا کردنی خوړاک، پاشان به هه مان شوینی خویدا بو

ماله کهی ده گهریتهوه، بی تهوهی رینگای لی ون پیت، ته مهش به هو ی پیه کانی که وه کو قیله نامه رینگای

دووری پی نشان دهدات.

میروولهی زیر و ئازا

دایکی مینا

دال بهرد بو شکاندنی هیلکهی وشترمه ل به کار دینیت

هیلکهی وشترمه ل لای دالی میسری به به تامترین ژهم داده نریت، به لام گرتی

تهوهیه هیلکهی وشترمه ل، تابللی رهق و قایمه، تائه و راده بهی که سیک

له سهری دانیشیت ناشکی، له مهوه دال به سهلیقهی خو ی به دهنوو کی بهرد

هه لده گرت و به هیلکه که یدا دهدات، ته مهش به جاریک ناییت، به لکو ده بی چه ندین

جار پییدا بکیشت، ئینجا ده شکیت. هیلکه یه کی وشترمه ل هیندهی 24 هیلکه

و: هه وری عه بدولالا

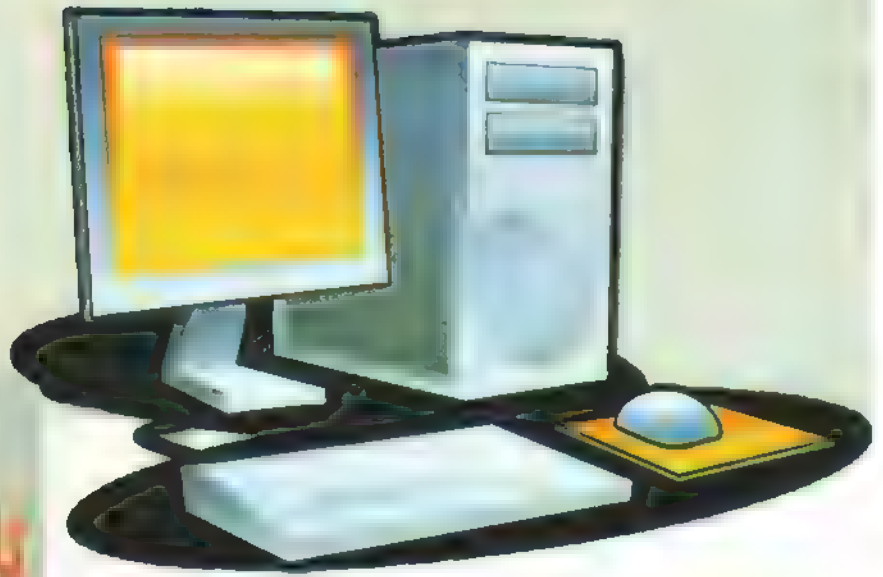
مریشک ده بیت.

ٲا نازه

ناموز گاري
نيسر : گويان

ٲاميري كو مپوتەر له چوار پارچهي سهرة كي
ٲيکها تووه و چهند پارچهيه كي لاوه كي ...

پارچه سهرة کيه کان :

1 کهيس .

2 مونيتەر .

3 ماوس

(کهيس) ، گرنگترین

ٲارچه ٲيوسته کاني له

ٲاوا ٲاميره سئووقه كو تر و سهرة کيترين به شه کاني

ٲاميره يه .

ٲا بههره

چی ده کهیت کاتی دلۆٲیک مهرة کهب له
دهست ده رژیته سهرة فهرشه کهت ؟ دهبی
فهرشه که به کسهرة وشک بکه یتهوه ، دواي
ٲهه که می خوی بکه سهرة ٲهوه شوینهی
مهرة که به کهی به سهردا رژاوه ، دواي ٲهوه
خوی به فلچه هه لگه ، ده بینین خوی به که
زۆرتین مهرة که بی بو خوی راکیشاوه ،
ده توانی ٲهه کاره چهن دین جار دووباره
بکه یتهوه ، دواي ٲهوه شوین مهرة که به که به
ٲاو و سابون بشو و لی گه ری شوینی مهرة که به
که وشک بیتهوه .

کانی کچیکی روو خوشی زیتله یه ،
ته مهنی چوار سالانه، به نیازه ئه م سال
بچیته باخچه ی ساوایان ، هه موو
پیته کوردی و عهره بی و
ئینگلیزیه کانی له بهره .

خۆت بناسینه ؟

کانی شه هاب شیخ ته یب .

مالتان له کوییه ؟

ئیمه له شاری کویه داده نیشین .

پیشتر له کوی بوون ؟

ئیمه جاران له به غدا بووین ، باو کم گوێز رایه وه بو زانکوی کویه ، ئیمه ش له
گه لی هاتین .

ئه ی ئیوه خه لکی کهر کووک نین ؟ با ! باو کم کهر کووکیه .

کانی تو ئاره زووت له چیه ؟ من وینه ده کیشم و چه زم له کو مپیوتهره .

منالانی باوه گور گورپ دیوه ؟ به لی باو کم بوم ده کرپی .

ئايا دەزانی؟ بۆ زاخاوی مەشك

ئا
 كوردستان مەمەد

- ڤیتامین C لە ھەموو سەوزە بە کدا ھەبە .
- ولاتی میسر بە کەمین ولت بوو پەتاتە ی چاند .
- بە تەمەنتترین گیاندار کیسە لە .
- بۆق گەرا دە کات . سکی ناییت .
- کۆرپە لە لە ناو کەووە خواردنی بۆ دەروات .

بەم وشە کە لە تەم پەندانە تەواو بکە؟

- درۆ . چەم .
- کیشان . مار .
- سال .
- چاوی دەردینی .
- بی چەقەل نابی .
- چرای بی شەوقە .
- دان کیشان و گیان
- سال بە خۆزگەم بە پار .

- سپیە مە لا نییە، زەردە حاجی نییە، کەسکە سەید نییە
- سەری گەورە ترە لە ورگی
- سێ یاریکەر و دووانزە سەیکەر
- لە داری چیا، لە مووی بز، ئافەزین ژن
- لە ئاوریشم لووسترە لە بالندە خیراترە

مەلیسە

کتە پێر

جەت

لە مە

وشه‌ی بزړه ټا داستان

ک	و	ر	د	ن	ی	ا	م	ا	ن
ل	ا	و	ه	ن	د	ا	ن	ا	ا
ه	ک	ا	ر	ز	ا	ن	ک	ش	پ
ه	ه	ه	ت	ب	ه	ز	و	ی	ه
ن	ا	ه	و	ه	ی	ا	ف	ف	ی
م	و	ر	ا	ر	و	ن	ا	ا	و
ه	ر	ی	ن	ی	ا	ا	ن	ن	ه
ت	ی	ز	ا	ز	ل	ا	ز	و	ن
ک	ا	و	ه	ه	ه	ر	ی	م	د
س	ه	ر	ب	ه	س	ت	ا	ل	ن

سهریه‌ست ، کوردنیا ، لاهوند ،
 هه‌لمه‌ت ، کارزان ، هاورې ، ههریز
 توانا ، به‌ریز ، هیوا ، زانا ، دانا ،
 کوټان ، شیفان ، په‌یوه‌ند ، لازو ،
 ههریم ، کاوه .

خوشه‌ویسته‌کانم

کړی نهم پټه بلاوانه ، ناوی گه‌لیه ک له گه‌لیه کانی
 ناوچه‌ی ههورامانمان ده‌سته که‌وی ، که یه که‌م پټی (ز) .
 نهم گه‌لیه 15 کیلومه‌تر له خورماله‌وه دووره ،
 سهر به نه‌حمه‌د ناوایه . له نریک سهرچاوه‌ی نهم گه‌لیه ، چهند
 نه‌شکه‌وتیک به‌دی ده‌کړی ، گهر زانیت ناوی چیه له ژیر داره که
 ناوی بنووسه له ناو لاکیشه که

ورده‌کاری

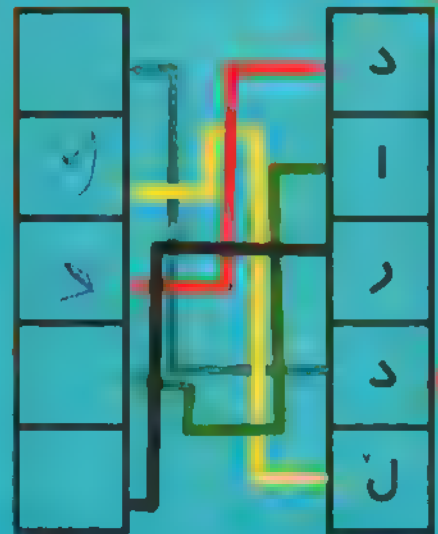
ټا فهرید زه‌نگنه

قوتابسه کی قوناغی بنه رته تی له ژیر دره ختیځدا، کتیب ده خوینیته وه،
چوله که یه ک ریقنه یه ک ده کات و، ده که ویته سهر پهره ی کتیه که،
قوتابسه که سهر هله دهریت و ده لیت: ده ک به نه فرته بی، نه گهر
دایکت نه ختو که یه ک شهر می به خوی بوايه، نه واده رپییه کی ده کرده پیت.

میران جهمال - کالی شه پتان

ئا کوزین

ناوی ته وای یونس ره ووفه، خاوه نی
سروودی نه ته ویهی نه ی ره قیه، نه گهر
نه و پیتانه ی ستوونی به که م به ریگه ی نه و
هیلا نه بگه یه نیته ستوونه که ی به رانه ر
ناوه که یت به ستوونی لا ئاشکرا ده بیت.

1	4	5	3	6	2
2	4	6	4	5	1
5	1	2	6	4	3
3	6	4	1	2	5
6	5	3	2	1	3
4	2	1	5	3	6

ئا دوریا

له نیوان نه م 36 چوار گوشه به دوو ژماره جیگور کیان
پیکه که نه نجامه کان به هدر چوار لادایکاته 21

وینہ بلیسہ

۱۰ حیوانی بدوزەوه

ماکوان

ئا ئاریان

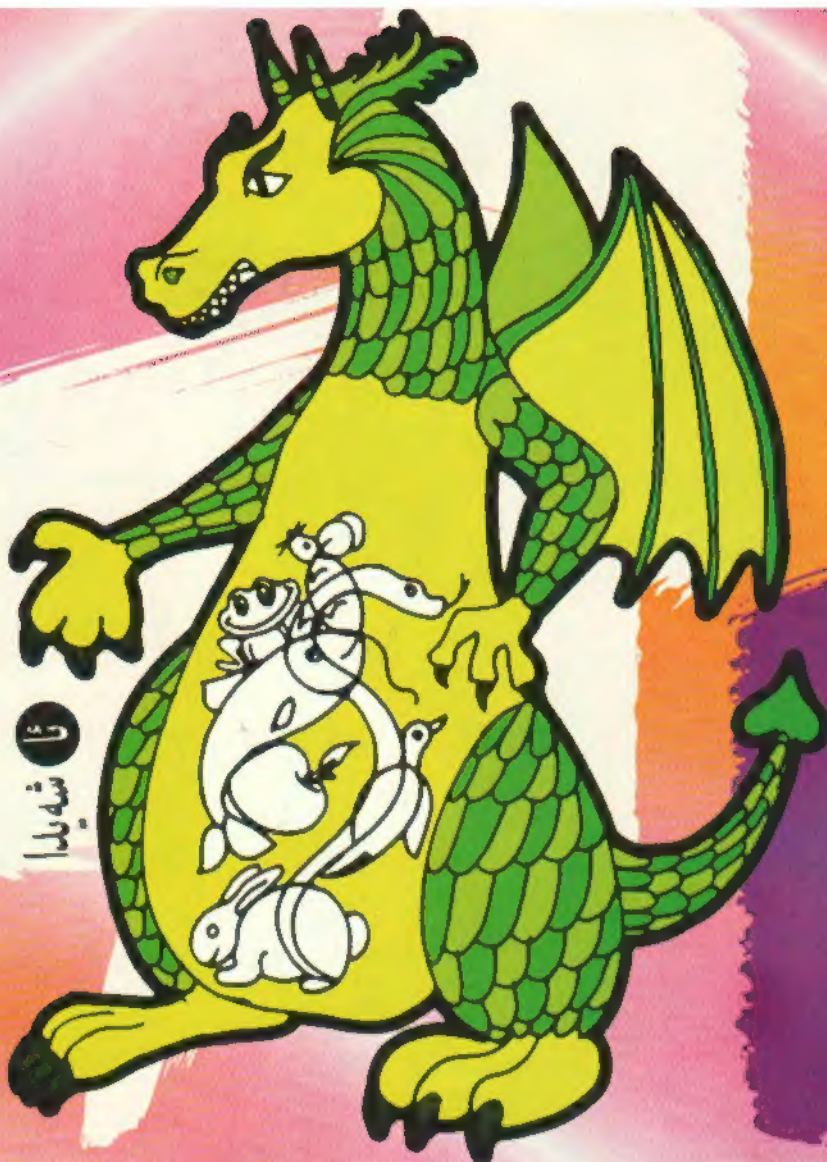
سپهری ئەم ئەسپە بدوزەوه و بازنیە کی به دەوردا
بکێشه!

$$5 + 2 = 7$$

جیگۆر کی به یە ک دەنکه شقارته بکه نا
ئەنجامی هاو کێشه که بکاته 4.

ئا رۆژ دلیر

ئەم ھەژدەھایە چەند جۆر شتی خواردوو؟
 ھەون شتی خواردوو.

پارچەى
 ئەم وینە یە بدۆزەو
 ئا شیلان

ئا
 شوانى

لە ناو ئەم بالندە و پەلەوەرانە تەنیا یە کێکیان گوشت خۆرە؟

ئەم گيانلەبەرانە بەرەو
مالەكەى خویان
بگەپەنە

شیر کوورە

چۆلەكە شار

میر وولە پشتیر

مانگا بېشە

هەنگ هیلانە

هەریم ئا

بېگەپەنە شارەزا ئېشە!

ئا شوانى

كەمۆكەپەك پېرىكەرەو

دوو باوك و دوو كور دەچنە چىشتخانەپەك بو نان خواردن ، سى
قاپ خواردنيان بو ديت كەچى هەر يەكەو قاپىكى بەردەكەوى .

ناسكە محەمەد

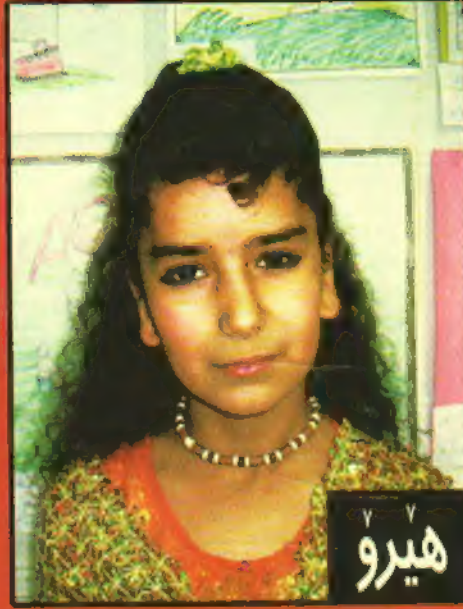
ہاور بیانی

منالانی

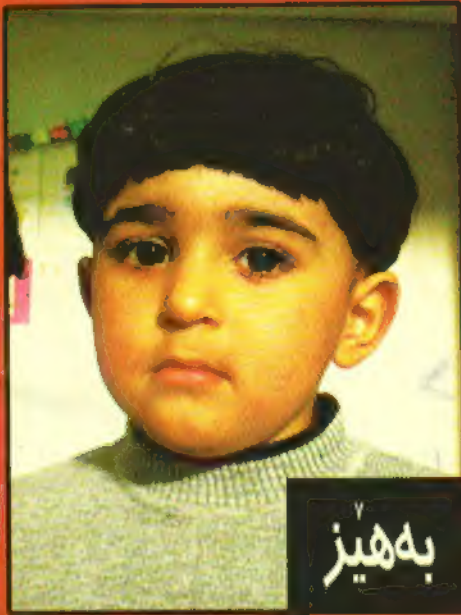
باوہ گور گور

بہ سوز

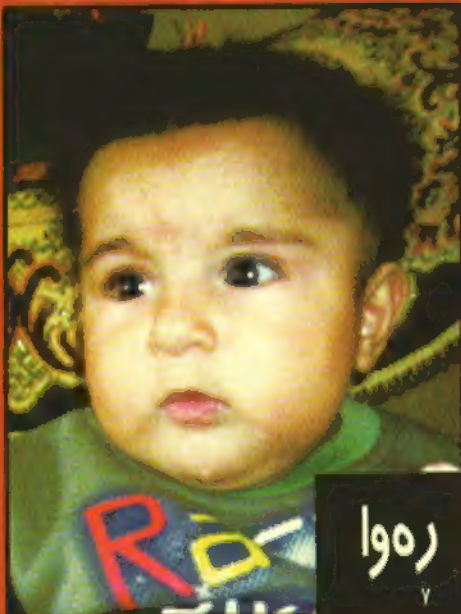
ہیرو

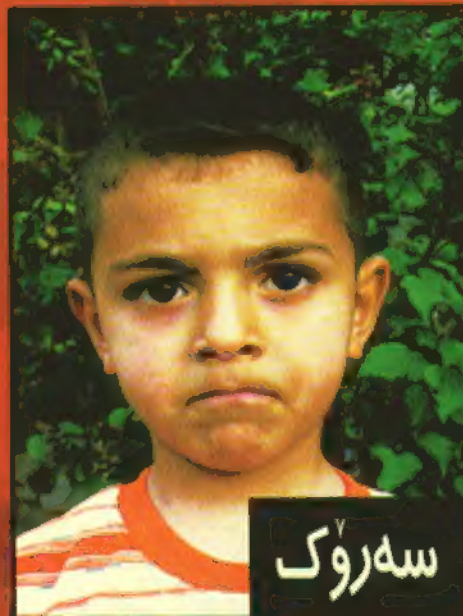
بہ ہیز

ساروس

رہوا

سہروک

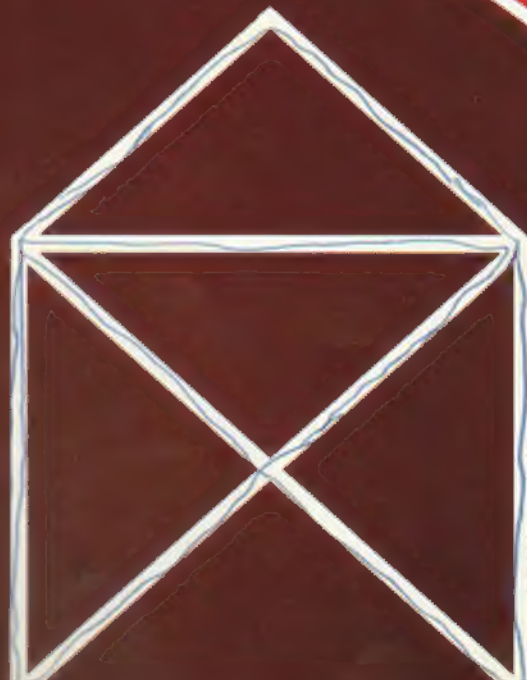

چیا سامان
12 سال

پروشه شه مال
4 سال

ئەم فورمە چىيە بە
مەرجىك دووبارە بە سەر
هەيلە کاندانە نە گەرەيتەو!

ئا
خەندە زابىر